מסורת הש"ס

א) [לעיל כא.], ב) יומא סח: סוטה מא., ג) [תוספ' פ"ג], ד) [ברכות כ:], ה) [פי"ד הט"ו], ו) [כוונת תוספות דליתא כן כתרגום אלא דמתרגם על ערום ויחף פחח ויחף וכן האמת כתרגום שלפנינו וכן איתא ברש"י ישעיה על פסוק ערום מ"י פחח], ז) [לא נמצא מקומו], ח) מהרש"ל מוחק זה,

◆

תורה אור השלם

1. כִּי כֹה אָמַר יְיָ חִנָּם נִמְכַּרְתֶּם וְלֹא בְכֶסֶף תִּגָּאֵלוּ: ישעיהו נב ג
2. כִּי כֹה אָמַר אֲדֹנָי יְיָ מִצְרַיִם יָרַד עַמִּי בָרִאשֹׁנָה לָגוּר שָׁם וְאַשּׁוּר בְּאֶפֶס עֲשָׁקוֹ: ישעיהו נב ד
3. וְעַתָּה מַה לִּי פֹה נְאֻם יְיָ כִּי לֻקַּח עַמִּי חִנָּם מֹשְׁלָו יְהֵילִילוּ נְאֻם יְיָ וְתָמִיד כָּל הַיּוֹם שְׁמִי מִנֹּאָץ: ישעיהו נב ה
4. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנֵי אַהֲרֹן בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי יְיָ וַיָּמֻתוּ: ויקרא טז א
5. אַךְ בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפֻּרִים הוּא מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אִשֶּׁה לַייָ: ויקרא כג כז

◆

גליון הש"ס

גמ' א"ר אסי כנגד תורה. עי' מ"ק פ' תגא: **תוס' ד"ה מי שלא וכו' אבל מדרבנן מיהא חייב.** עי' ר"ה דף לג ע"א תד"ה הא ר' יהודה: **באה"ד אפ"ה סומא שיש בו תרי מדרבנן.** עי' לעיל דף יט ע"ב תוס' ד"ה ור' יהודה:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אי אמרת משום אינצויי קטן: **(ב)** רש"י ד"ה פוחח ערום ויחף מתרגמינן ערטילאי ופחח ובמס' סופרים מפרש כל שכרעיו נראין הס"ד. ונ"ב נראה דרש"י בא ליישב מה שקשה דאי פוחח דהכא ביחף ברגליו לחוד קאמר אמאי אינו נושא כפיו הא בעי לחלוץ מנעליו בשעה שנושא כפיו דמהאי טעמא במוזמן ברגליו אינו נושא כפיו כיון שהוא יחף ומסתכלים בו כדפי' לעיל בדף זה בע"ב על כן הביא מסכת סופרים דפוחח דהכא כל שכרעיו נראין דהיינו דאין לו בתי שוקים דזה נמי נקרא פוחח שהולך יחף לגמרי שאין לו אף בתי שוקים ומפ"ה פי' רש"י בסמוך דלית ביה משום ולא יראה בך ערות דבר דכיון דאין לו כלל בתי שוקים אית ביה איסור ראיית ערוה אבל בחולץ מנעליו ואית ליה בתי שוקים אע"ג דיחף הוא לית ביה איסור דראיית ערוה ולא הוה קמיבעי ליה מידי בקטן: **(ג)** תוס' ד"ה אבל וכו' במגילה לעיל דף יט. נ"ב ע"ש בתוס' בד"ה ור' יהודה: **(ד)** ד"ה פוחח. פ"ה ערום ויחף מתרגמינן ערטילאי ופחח וליתא דפחח הוא תרגום וכו' רב אלפס דפוחח וכו' אותו וכו' **פרק י"ד דמסכת סופרים** הס"ד. ונ"ב וז"ל שם הלכה טו פוחח הנראים כרעיו או בגדיו פרומים או מי שראשו מגולה פורס את שמע ע"כ וכבר כתבתי כרש"י דפוחח כשאין לו בתי שוקים ולא יחף: **(ה)** ד"ה מי שלא וכו' לעיל דקטן דלית ביה תרתי מדרבנן שהוא קטן ופריסת שמע נמי דלא הוי וכו' סומא שיש בו תרתי מדרבנן מוציא שפיר:

[א]**ובנביא** שלשה היו שלשתן שלש פרשיות קורין אחד אחד [ב]מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסוק המתורגמן: **גמ'** הני ג' פסוקין כנגד מי (א) * אמר רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים ולא יקרא למתורגמן יותר מפסוק אחד ובנביא ג' פסוקים ואם היו שלשתן שלש פרשיות קורא אחד אחד כגון [1]כי כה אמר ה' חנם נמכרתם [2]כי כה אמר ה' אלהים מצרים ירד עמי בראשונה [3]ועתה מה לי פה נאם ה': מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה: ורמינהי [ג]קורא [4]אחרי מות [5]ואך בעשור והא קא מדלג אמר אביי לא קשיא כאן בכדי שיפסוק התורגמן וכאן בכדי שלא יפסוק התורגמן והא עלה קתני מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסוק התורגמן מכלל דבתורה כלל כלל לא אלא אמר אביי לא קשיא כאן בענין אחד כאן בשתי עניינות והתניא מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני עניינין כאן וכאן בכדי שלא יפסוק התורגמן תניא אידך [ד]אין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלג ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו: **מתני'** המפטיר בנביא הוא פורס על שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו קטן קורא בתורה ומתרגם [ה]אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה [ו]ואינו נושא את כפיו [ז]פוחח פורס את שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו [ח]סומא פורס את שמע ומתרגם רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו אינו פורס על שמע: **גמ'** מ"ט רב פפא אמר משום כבוד רבה בר שימי אמר משום דאתי לאינצויי מאי בינייהו איכא בינייהו דעביד בחנם תנן ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו אי אמרת משום (א) נצויי קטן בר נצויי הוא אלא מאי משום כבוד קטן בר כבוד הוא אלא איכא כבוד אביו וכבוד רבו

הבא

ובנביא שלשה. אם ירצה ולא איכפת לן אם יטעה דלא נפקא מיניה הוראה: **ואם היו שלשתן כו'.** בגמ' מפרש היכא משכחת לה רצופין: **מדלגין בנביא.** מפרשה לפרשה: **ואין מדלגין בתורה.** שהשומע את הקופץ ממקום למקום אין לבו מיושב לשמוע: **ועד כמה הוא מדלג.** בנביא: **שלא יפסוק התורגמן.** שלא ידלג ממקום שהוא קורא אלא כדי שיוכל לגול את הספר ולקרות במקום הדילוג קודם שיגמור התורגמן תרגום המקרא שידלג זה משום שאין כבוד צבור לעמוד שם בשתיקה: **גמ' קורא.** כהן גדול אחרי מות ביום הכפורים משנה היא במסכת יומא ואך בעשור לחודש ויש כאן דילוג דפרשת אך בעשור לחדש השביעי בפרשת אמור אל הכהנים: **כאן כדי שלא יפסוק המתורגמן.** והאי בכדי שלא יפסוק הוא שהרי סמוכין הן: **והא קתני גרסינן.** ולא גרסינן עלה: **בענין אחד.** שניהן מדברין בדבר אחד ואין כאן טירוף הדעת הלכך כי לא מפסיק תורגמן מדלג שהרי שניהן בענין יוה"כ מדברים ומתני' דקתני כלל לא בשני ענינים כגון מפרשת נגעים לפרשת זבין: **והפניא.** בניחותא: **אין מדלגין מנביא לנביא.** שיש כאן טירוף יותר מדאי: **מסוף הספר לתחילתו.** למפרע: **מתני' המפטיר בנביא.** מי שרגיל להפטיר בנביא תקנו חכמים שיהא פורס את שמע: **הוא עובר לפני התיבה.** להוציא את הצבור בקדושה שבתפלה: **על ידו.** בשבילו: **קטן אינו פורס על שמע.** לפי שהוא בא להוציא רבים ידי חובתן וכיון שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן: **ואינו נושא את כפיו.** אם כהן הוא שאין כבוד של צבור להיות כפופין לברכתו: **פוחח.** (ב) במס' סופרים ז) מפרש כל שכרעיו נראין. ערום ויחף מתרגם ערטילאי ופחח (ישעיה כ): **פורס את שמע.** דהא מחויב בברכה: **אבל אינו קורא בתורה.** משום כבוד תורה וכן לפני התיבה וכן בנשיאות כפים גנאי הוא לצבור: **גמ' משום כבוד.** להעביר לפני התיבה הואיל וממציא עצמו לדבר שאינו כבודו תיקנו לו זו לכבוד: **משום אינצויי.** הדבר בא לידי מחלוקת אני מפטיר ואתה תעבור לפני התיבה: **דקא עביד בחנם.** הבא לעבור לפני התיבה אינו נוטל שכר

דהכא

ובנביא שלשה. ועכשיו אין אנו מקרין למתורגמן אפילו בנביא אלא פסוק אחד שלא יבא לטעות רק בתחילת ההפטרה אנו מקרין ג' למתורגמן להודיע כי כן הדין אי לא דחיישינן שיטעה: **ואם** היו שלשתן של שלש פרשיות קורין אחד אחד. קשיא על מה שאנו מתרגמין ויאמר יהושע אל העם התקדשו (יהושע ג) ויש שם ג' פסוקים עד בעת ההיא ומקרין אותן למתרגם שלשתן ביחד ואע"פ שיש פרשה בסוף שני פסוקים והא שאנו מתרגמין הפטרות של פסח ועצרת טפי משאר י"ט לפי שהן מדברות בנס היום כדי לפרסם הנס וכן במתן תורה כדי לפרסם הנס: **אבל** אינו פורס על שמע. ואפילו לרבי יהודה דמכשיר ליה במגילה לעיל (דף יט:) (ג) הכא מודה שלא יוציא אחרים ידי חובתן בדבר שבקדושה משום דבקטן איכא ב' דרבנן כדפרישית לעיל לרבנן דרבי יהודה אבל במגילה יש להקל לפי שטף ונשים היו בספק להרוג ולהשמיד לפיכך עשאו רבי יהודה כגדול: **פוחח.** (ד) ערום ויחף פ"ה מתרגמינן ערטילאי ופחי וליתא ה)דפחי הוא תרגום של ערום וכן פירש רב אלפס דפחי זהו אותו שלבוש בגדים קרועין והכי נמי משמע פרק קמא דמס' קידושין ו): **ואינו** עובר לפני התיבה. קשה מאי איריא קטן אפילו גדול נמי אינו עובר לפני התיבה אא"כ נתמלא זקנו כדתניא סוף פ"ק דחולין (דף כד: ושם) נתמלא זקנו ראוי לעשות שליח צבור ולירד לפני התיבה אבל בענין אחר לא וי"ל דהתם מיירי בתענית צבור כדתנן בתענית (דף טז.) דאין מורידין לפני התיבה אלא זקן ורגיל ז)(ומי שנתמלא זקנו) ומי שטפולו מרובה והא דקתני התם גבי נתמלא זקנו ראוי לעשות ש"ץ היינו להיות ש"ץ בקביעות אבל באקראי בעלמא יכול להיות משהביא ב' שערות ולא כמו שפירש רש"י שם דפירש דמיירי לתקיעת שופר ולהמנות פרנס על הצבור ולהלקות ולנדות: **ואין** נושא כפיו. משמע הא אם הביא ב' שערות ישא כפיו וקשה דהא סוף פ"ק דחולין (דף כד: ושם) אמר דאין נושא את כפיו עד שיתמלא זקנו ועוד קשה דמשמע סוף פרק לולב הגזול (סוכה דף מב.) קטן היודע לישא את כפיו חולקין לו תרומה בגורן ואפילו קטן ממש וי"ל דההיא דלולב הגזול מיירי עם כהנים גדולים ללמוד ולהתחנך והא דפסלינן הכא קטן מיירי בשאין גדולים עמו וההיא דחולין דבעי מלוי זקן מיירי לישא כפיו תדיר בקביעות אבל באקראי בעלמא יכול הוא לישא כפיו אע"פ שלא נתמלא זקנו כדי לאחזוקי נפשיה בכהני: (וע"ע תוס' יבמות צט: ד"ה ואלו): **מי** שלא ראה מאורות לא יפרוס על שמע. קשה דהא רבי יהודה הוא דאמר פרק החובל (ב"ק דף פז. ושם) סומא פטור מכל המצות וא"כ אי איירי הכא בסומא אפילו ראה מאורות ונסתם נמי ומפרש בירושלמי דלא מיירי בסומא ממש אלא מיירי שהוא בבית אפל ועוד י"ל דמיירי שפיר בסומא והא דפטרינן התם סומא היינו מן התורה * אבל מדרבנן מיהא חייב ואפילו נסתמא משנולד מ"מ חייב הוא מדרבנן שלא יהא כנכרי ולא יהא נוהג בו דת יהודי כלל דלא דמי לנשים דפטורים ממצות עשה שהזמן גרמא אפילו מאותן שאינן אלא מדרבנן שהרי בנר חנוכה וארבע כוסות ובמקרא מגילה דלא הוו אלא מדרבנן לא מחייבי אלא לפי שהן היו באותו הנס התם היינו טעמא שאפילו נפטור אותן מכל מצות עשה שהזמן גרמא מ"מ עדיין יש להן מצות רבות אבל סומא אם נפטור אותו מכל מצות אפי' מאותן שאינן אלא מדרבנן א"כ יהא חשוב כנכרי ואע"ג דפירש' לעיל דקטן דלית (ה) תרי מדרבנן שהוא קטן ופריסת שמע דלא הוי אלא מדרבנן אין יכול להוציא אחרים גדולים דליכא אלא חד דרבנן פריסת שמע * אפ"ה סומא שיש בו תרי מדרבנן יוציא שפיר האחרים דכיון שהוא גדול ובר דעת עדיף טפי מקטן: [וע"ע תוס' ערכין ג. ד"ה דילמא וכו' ותוס' לעיל יט: ד"ה ור"י מכשיר]

כשאתה

עין משפט
נר מצוה

נ א מיי' פי"ב מהל' תפלה הלכה יד:
נא ב ג מיי' שם הלכה [ח] יג סמג עשין יט טוש"ע א"ח סי' קמד סעיף א:
נב ד מיי' פי"ח מהל' תפלה הלכה יא טוש"ע א"ח סי' נג סעיף ו:
נג ה מיי' פט"ו שם הלכה ד טוש"ע א"ח סי' קכח סעיף לד:
נד ו מיי' פ"ח שם הלכה יב:
נה ז מיי' שם טוש"ע א"ח סי' נג סעיף יג:
נו ח מיי' שם טוש"ע א"ח סי' סט סעיף ב:

◆

מוסף רש"י

קורא אחרי מות. שהוא סדר יום הכפורים, ופרשה ראשונה לתורה קאמר (סוטה מ:). **ואך בעשור.** פרשת סוף אי כבר הסמוכה היא לאחרי מות ויכול לגלול ס"ת לשם בעוד שהתורגמן מתרגם מקרא אחרון של פרשת אחרי מות, ואין כאן שהות כדי שיפסיק מתרגם ואין כאן גנאי לצבור וגולל את התורה (שם).

◆

רבינו חננאל

ובנביא ג'. ואם היו שלשתן ג' פרשיות כגון כי כה אמר ה' חנם נמכרתם וגו', כי כה אמר ה' מצרים ירד עמי בראשונה וגו', ועתה מה לי פה נאם ה', כגון אלו קורין אחד אחד. מדלגין בתורה בעינין אחד, כגון אחרי מות ואך בעשור, אף על פי שהן מרוחקין זה מזה כיון שהן עינין אחד מדלגין. ובנביא מדלגין אפילו בשתי עיינות. וכאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן, פי' משעה שיפסיק עד שיכרוך הספר ויגיע בענין שרוצה לקרות, שיעור שישלים המתרגם הפסוק שמתרגם לא יותר. ואין מדלגין בנביא מנביא לנביא, כגון מישעיה לירמיה וכיוצא בו. ובנביא של י"ב והוא ספר תרי עשר, מדלגין מנביא לנביא כגון אלו ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחילתו, שהוא למפרע. [מתני'] המפטיר בנביא הוא פורס את שמע והוא עובר לפני התיבה, אם הוא כהן נושא את כפיו. מאי טעמא, רב פפא אמר משום כבוד. רבא בר שימי אמר משום אינצויי, כלומר חיישינן דילמא אתו למימר אני מפטיר וזה פורס על שמע וכי זה גדול ממני שיקח שכר, הילכך התקינו להיות המפטיר פורס על שמע עובר לפני התיבה וכו'. ואם עושין בחנם אין שם אלא משום כבוד אבל לא מינצו אלא במקום שהפורס על שמע העובר לפני התיבה נוטל שכר. ואם היה המפטיר קטן שאינו ראוי לעבור לפני התיבה ולא לפרוס על שמע אביו או רבו עוברין על ידו.